

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse regulat de 2 ori, si Fóiea una data pe seputemana, ad. Mercurea si Sambet'a. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 fr. austr. in lainsulu monarchiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatoria. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 58.

Brasovu, 22. Iuliu 1861.

Anulu XXIV.

Rescriptul regescu catra diet'a Urgariei.

(Urmare din Nr. tr.)

Acele principii ale legilor din a. 1848 prin care pusctiunea privilegiata a unor clase s'a desfintiatu, dreptulu generalu de posesiune si de purtarea deregatorilor s'a intr'odusu, urbariulu, dieciuél'a si alte indatoriri urbariale s'a stersu, portarea comuna a sarcinelor si indatorirea generala de a servi in armata s'a enunciatu, in fine dreptulu electoralu s'a intinsu si preste tóte aceleia clase, care mai multe nu se bucurá de acelasi, Noi inca prin diplom'a nóstra din 20. Octobre 1860 leamu recunoscute si confirmatu serbatoresce că pe unele care se afla in fintia. Din contra incatu pentru celelalte parti ale legilor din 1848, apoi staturile si representantii tierei cunoscu, cumca legile acestea nepotenduse impacá cu respicatulu intielesu alu sanctionii pragmatische, tocma si din punctu de vedere alu dreptului nu potu stá; insa si afara de acéstea staturile si representantii tierei sciu prea bine, cumca legile acestea vatama nu numai drepturile celorulalte tieri ale Nóstre si ale intregului Nostru imperiu, ci totuodata si o parte insemnatoare a popóraloru tienatóre de corón'a unguresca in interesele loru nationale, — ba inca Noi in urmarea unei esperiinție amara amu venit u si la acea convictiune, cumca tocma pentruca mai multi articuli ai aceloru legi nu corespundu la referintele iurisdictiunilor si nationalitatilor desvoltate in cursulu seculilor, nu coprindu in sene garanti'a duraveritatii (statorniciei) si a esaptuirii, si prin urmare cumca elemintele politice si nationale aflatore in regatulu Nostru Ungaria, si tocma asia referint'a numitului nostru regatu catra statulu intregu ceru o alta temelia pentru complanarea ce o avem de scopu.

Pentru aceea Noi staturilor si representantilor adunati in dieta binevoimur ale face cunoscute, cumca Noi acei articuli de lege din an. 1848 care se afla in contradicere cu cerut'a asecurare a nedespartiteloru interese a le intregului nostru statu, eara anumitu cu decisiunile Nóstre din 20. Octobre 1860 si din 26. Fauru 1861, precum Noi pana acum niciodata nu le recunoscute, asia nici in viitoru nu vomu recunoscce aceea, la ce Noi nu ne tienemu indatorati in persóna.

Dupace infa dreptulu propunerii si alu incepeturiei cu privintia la trebuintioele modificatiuni nu se cuvinte numai Noua pe calea propusetiunilor regesci, ci acelasi de alta parte este pusu si in manile proprii ale natiunii, asia va fi nu numai dreptulu, ci si datorint'a representantilor natiunii, că la respectivele loru propusetiuni se afle acea temelia, pe care cu privintia la terenulu istoricu nealteratu se fie cu putintia de a linisti tiéra in privint'a constitutiunii si a intereseelor ei nationale. In urmarea acestora Noi dechiaramu, cumca mai multe de a se poté luá in pertractare dietala diplom'a inaugurala care este a se emite de catra Noi, va trebui se se faca revisiunea legilor din an. 1847/8 in spiritulu sanctiunii pragmatische si intr'unu modu corespundietor la interesele statului intregu, asia precum amu binevoitul a decretá in 20. Octobre 1860.

Asteptandu Noi cu securitate, că staturile si representantii adunati la dieta se urmeze exemplulu strabunilor loru, carii indemnati de simtieminte patriotice au sciutu pretiui categoricele eerintie ale referintielor schimbatoré dupa timpuri, si dupa marturisirea art. 4 de lege din a. 1687, alu art. 8 din 1715, alu art. 1 et 2 din 1723 in tóte timpurile au fostu gata de a pune in consunantia dreptulu publicu alu Ungariei cu generalele cerintie ale imperiului; si dupace Noi impartasirea mai departe a descoperirilor Nóstre ni-o pastram a o face pe calea propusetiunilor regesci: poruncim noi staturilor si representantilor adunati in dieta, că ei se'si recunosc de a loru datorintia a elaborá acele proiecte de lege, care se ceru la modificarea legilor din 1848 si respective la stergerea unor articuli din aceleasi legi intru intielesulu respicatelor Nóstre scopuri, si pe acele se Ni le supuna Noua catu mai curundu la sanctionarea Nóstra regesca.

Intr'acea fiindca dupa sunetulu punctului I. et II. alu diplomei Nóstre din 20. Octobre, mai departe intru intielesulu legii fundamentele din 26. Fauru 1861 desbaterea obiectelor titóre de legislatiune, privitor la drepturile, datorintiele si interesele toturor tierilor si provintiilor Nóstre de comunu; fiindca Noi mai departe in autografulu Nostru emisu in 26. Fauru 1861 catra cancelariulu de curte alu

Ungariei statorirea modului cu carele sunt a se tramite in senatulu imperialu deputati din partea Ungariei, din cauza ca amu voitu a delatura orice sila si iutiéla, o reservaramu inadinsu la dispusetiunile constitutionale ce va avea a luá diet'a: asia Noi provocamu pe staturile si representantii adunati in dieta, că se ia acestu obiectu in discusiune regulata.

Prevedenduse cumca definitiv'a terminare a cuestiunii acesteia pe calea legislativa va cere unu timpu mai lungu si desbateri amerunte, asia Noi din acésta causa inca cu ocasiunea conchiamarii senatului imperialu in 26. Fauru cu privire la tramiterea deputatilor la acelasi in autografulu Nostru indreptat catra cancelariulu Nostru ungurescu de curte amu binevoit u si dispune pentru casulu de facia luarea de mesuri provisorii.

Dupa ce totusi magnatii si representantii adunati la dieta in prea umilita adresa substernuta Noua au dechiaratu, cumca ei sunt gata de a se lasá din casu in casu in consultatiuni cu representantii celorulalte regate si tieri ale Noastre, asia Noi din acestu temei — de si ei in adres'a loru au denegat u in forma impartasirea la senatulu imperialu — admonemu (dojanimu) si provocamu pe magnati, si pe representantii tierei, din nou, că ei prin tramiterea de deputati in adunarea de acum a senatului imperialu se ia parte cuvenita acestei tieri in afacerile aceleia, pe care Noi leam destinat u pe viitoru intru intielesulu diplomei Nóstre din 20. Oct. a. trec. se sie pertractate si decise prin participarea bine regulata a popóraloru nóstre — Deci Noi poruncim staturilor si representantilor adunati la dieta, că ei se grabescu cu atatu mai vertosu a indeplini acésta provocare a nóstra, cu catu susu atinsele cuestiuni comune sunt a se pertracta si decide catu mai curundu si celu mai multu in decursulu lunei Septembrie.

Dupa atingerea reportului Ungariei Noastre catra celelalte tieri si provintii ale Nóstre intru intielesulu susu respicatei preanaltei Nóstre vointie; dupa modificarea comesurata la trebuintie, a legilor din 1848 si dupa stergerea aceloru articuli de lege, carii séu nicidcum séu in form'a loru de acumu nu se potu ecsecutá, cuestiunea privitor la iatregirea dietei se va deslegá de sene, si anume in modulu urmatoru: — Ceea ce privesce mai anteu de tóte la uniunea Marelui Nostru Principatu Transilvani'a ou Ungaria, care s'a decretat u fara liber'a inviore a natiunii sasesci si a celei romane scii, apoi este de a se observá, cumca acésta uniune niciodata nu avu o deplina putere de lege, cumca aceeasi dupa publicarea aceloru legi unilaterale a cadiutu de sinesi in fapta, si preste totu pana atunci va fi de a se privi că neecsecutavera, pana candu locuitorii nemagiari ai Transilvaniei voru vedea, cumca interesele loru nationale prin acésta uniune sunt periclitate, si pana candu respectivele cerintie si interese ale monarchiei nu voru fi asecurate dupa cuviintia. Condusi de acestea temeuri Noi uniunea Marelui Principatu alu Transilvaniei cu Ungaria in diplom'a Nóstra din 20. Octobre 1860 o amu lasatu neatinsa si amu dispusu numai luarea aceloru mesuri pregitóre, care au de scopu restaurarea dietei Transilvaniei. —

Altmintrelea sta cuestiunea tierilor Nóstre Croati'a si Slavon'a, in privint'a caror tieri ale nóstre. Noi in autografulu Nostru indreptat in 20. Oct. 1860 catra Banulu deslegarea cuestiunii, in ce felu de referintia au se stea aceste tieri catra Regatulu Nostru Ungaria, amu reservat u la o decisiune a Nóstra mai tardia.

Referintiele istorice a le acestoru Regate catra sacra corona a Ungariei, dreptulu representarii loru in diet'a unguresca, administrarea si legislatiunea loru din leuntru, prin legile din an. 1847—48 au suferit u schimbare esentiala, ba tocma schimbarile acestea produse u iritatiune statu de mare, in catu acestea tieri au fostu mai gata se se desfaca din legamintea loru federala fundata pe legi respicate, decat u se supune la poruncile ministerului ungurescu.

Intru intielesulu susu atinsului Nostru autografu preanaltu dechiaramu earasi, cumca deslegarea cuestiunii acesteia se va potea pregati numai pe calea unei desbateri comune cu diet'a croato-slavóna. Deci un'a din problemele care sunt a se deslegá de catra staturile si representantii adunati in dieta va fi si aceea, de a desbate acesta cuestiune din fundamentu, pentruca se se afle modulu cum ar fi cu potintia, că pe lunga conservarea administrarii neatarnate si autonóme interne a regatelor Nóstre Croatiei si Slavoniei, se se unésca asupra unor conditiuni că acele, pe lunga care tierile acestea se fie gata

de a se uni in dreptulu publicu cu Regatulu Nostru Ungari'a si spre a esfaptui acea uniune, remanendu totnodata referintiele loru generale catre monarchia nevamatamate.

Dupace referintiele interne constitutionale luara formele cunoscute, apoi totusi prin acestea nu se atingu (nu se vatama), töte acelea dispusetiuni ale Nóstre, pe care Noi in 26. Fauru 1861 leamu emisua custra dicasteriulu Nostru provisoriu croato-slavonu de curte spre acelu scopu, că Croati'a si Slavoni'a inca in siedint'a din anulu acesta se ia parte la desbaterile senatului imperialu in acele obiecte, despre care Noi dorim, că acelea intru intielesulu punt. II. alu diplomei nóstre din 20. Oct. 1860 de aci 'ncolo se sie discutate si decise numai prin regulat'a confaptuire a tuturoru popóralorú nóstre; spre care scopu Noi pe diet'a croato-slavóna amu si provocat'o in fapta, că inca in sesiunea de acum se aléga din midiloculu seu deputati spre a'i tramite la senatulu imperialu. (Va urmá.)

Resunetu pentru imprumutulu nationalu din anulu 1854.

Hi

aproximado visto sobre aves

Ера попорвлів къ фелібрітъ аргументе de кътръ тоте авторитетціле, ші респентівъ de кътръ преодітіе констражисіл ші *Ліндеман* та, къ орі ші къ че жертфъ съ събскрію впъ душпректутѣ кътѣ ва фі маі къ патіпцъ таї маре пептру озблевареа грелелорѣ душпрецієрърі але статвлі. — De ші попорвлів рошънѣ трекъндѣ песте атътіа *Ліндеман* бре фаталітці, кътѣ *Лін* прівіпца матеріалелорѣ в оілітѣ маі твлтѣ впъ чева пасівѣ а оффері, декътѣ актівѣ; — de ші попорвлів рошънѣ *Лін* прівіпца штіпцелорѣ пріпн ырмаре а пречеперії ші а *Ліндеман*ерії пріпн егоістіка съпремації а впора ші алтора аз ретасіл *Ліндеман*рѣ, — тотвії кредінца — нѣдѣждеа — драгостеа кътръ *Майестатеа* Са ші кътръ дылчеса са патріє гръвіръ *Лін* фобста чес. р. претвръ а *Xidei* а събскрію впъ імпректутѣ de 100,000 фр. т. к., чи съма ачестъ пептънѣдо деплінѣ а о пльті, лі саѣ събтрасіл *казцігна*, саръ дыпъ съма пльтітѣ de 71,000 фр., аѣ de а къпъта впъ капітала 67,490 фр. топ. к. *Лін* облігациії de статѣ че пателе кошкітъцілорѣ — облігациіїліе песте капіталу съпраксрісіл ворѣ траце легалеле зсре 5% din 1. Апріле 1856, *Лін* монетъ de арціптѣ. —

Сьма пріпчіналъ каре о аштептъ попорвлѣ дела касса про-
віціалъ пептрѣ днпрѣмѣтѣлѣ datѣ, ар фі зна съть потабіль, шї
пептрѣ віторівѣлѣ речьшицелорѣ свѣскріевцілорѣ periodikѣ, déka
врѣжашій лві Христосѣ, рѣтъшицеме лві Iida, нз с'єр тестока in
лвкрѣріле попорвілѣ рошъюѣ; — днесь дсрере ачестія пъпъ ла chele
mai deжосіте тіжлочірѣ, кв вѣтътареа респектблы, шї ачелора
mai днвалте акторітѣці а дншела попорвлѣ, de Dmnezevѣ нз съ
темѣ -- de ómeni нз ле есте рушіпе — се словодѣ, алѣтъндѣ
попорвлѣ, ка дела Maiестатеа Ca нз аѣ че аштепта, къ пітіка
ворѣ къпъта; аша попорвлѣ ашцітѣ шї дншелатѣ, нз е тірапе
déka шї vindе днпрымѣтѣлѣ не жътътате шї mai пзгілѣ прецѣ;
пептрѣ есемпль зна облігаціоне de 100 фр. кв үсера de 1. Апр.
апрѣлі 1856, кв 25 — тглѣтѣ кв 30 фр. mon. a., не ачеста кале
съ пъгбеште попорвлѣ де 50,705 фр. m. a. сингрѣ дн фоствлѣ
черкѣ алѣ Xidei. —

Съ адъче опоратвлѣ пъблікѣ дн къ поштіцу ші таї кіарѣ шѣрділорѣ Domnї архіепіекопї — епіскопї — прекът ші ла ачеіа тої чеї вънї ал паціенї ротане върбацї, карї бортъ сортета ші інтересклѣ попортулѣ не ініміле сале, съ білевоіескѣ къ тотъ е-пордія а пъши дн съсцинереа зпзіа аша потавілѣ капиталѣ прекът есте супра-скріслѣ, ка се пъ кадѣ дн фолосклѣ стрѣлілорѣ къ прежбдічіслѣ паціенї ротане. — — —

15 *М. М. Іванов, В. В. Соколов*

Мылтъ опорате Domпыс!
 Ап прівінца ʌппрѣтѣвлій де статъ din 1854 челв потабіл
 с'а ʌптътпл' ачі о таре тішеле, къ ʌпainte de деофиіпцареа
 осічіеворъ політіче, ʌп ʌпчепѣтѣлъ ʌппel які Апріле a. к. а datъ
 преторблъ T. ши актварівій X. компелоръ воіа ліверъ а віnde
 контрактеle de ʌппрѣтѣлъ (Unlehenbſcheine), днпъ каре компеле
 ʌп скрѣтъ време аз апскатъ дела касса провінціалъ din Сібіль о
 потабіль симъ de облігаціїні de статъ de 67,490 ф. шк. къ зсвра
 din 1. Апріле 1856.

Её симъндѣ тишеліа ачѣсть дн 14. Апріле 1861 днтр'о
Деминекъ ме лгаі пе сате дннь жідові, ші амъ сосітѣ ла Mil-
vanii; аколо фіншій адъпъндѣ сатылѣ аѣ zicѣ, къ ұтпретѣвлѣ е
ка бапії дѣ Кошт; дела сіатѣ пз ворѣ къпъта пішікъ ші жідовії
пітмай къ фішкалѣ потѣ скотѣ чева дела статѣ; „даръ комѣпеле
пітмікъ.“ Преотвѣтъ днсь din Mілвані Ioane Domша, карә ціне
Телеграфылѣ ротанѣ, п'аѣ лъсатѣ комѣпа съ се дншеле. Де аколо
ла Ӧгрюї, ачела преотѣ — пз ціне піті о фбізъ, ші жідовіл аѣ
дншелатѣ комѣпа къ 1270 фр. в. а. Её амъ сосітѣ дн үрта лорѣ
ши тіамѣ консеппатѣ тишеліа жідовілорѣ. — Де аколо ла Даѣ
днкъ къ квіпте de ачестса врврѣ а дншела; de аколо ла Заторѣ,

анде iam& ажыңсөл да търгыж жемтәтате, предылж адекъ пльтиндэ дыпъ трауереа касыпъ жемтәтате la кошыпъ, бъккитъ, ши арвапъ аж фостъ datъ. Еж am& датъ арвапа ұндеръпты ши am& стрікатъ търгылж ши de ачи iam& рееспинс ұндеръпты. Ачестъ лякрг лам& арътатъ да D. преторъ Т. Елж дп локъ се не ажыте, m'ај ұн-фронтатъ — ши пептры ачеса фіндэ ұп 15. Апріле an. к. ачи ұп Xida търгы, тиам& къылътатъ 8п8 отм& ши am& лъсатъ се стріце, къ попорылж съ пз се ласе а се ұншела de жидові — къ Ам-ператылж леа пльти ұсса ши капіталыла времеа са — ши аша треқындэ търгы din Ծгрзы аж статъ ұнпрятътълж, ши тотъ одатъ аж арътатъ ачела лякрг la капчеларіа азлікъ, ка се опреcкъ ко-шыпеле, ши жидові ұншелтъторі съ се iee ұп жадекатъ крі-міналъ. —

Акъта авемъ таре сперапцъ къ спитъ конотітвіоне ва ста капіталъ ачелъ фрятосъ пептъя попорвлъ рошънъ ші тагіаръ, даръ де атспчі аж ұпшелатъ жідовылъ Іак. Верхеімер комына Кечке-хата, ші дәнса ръбдъ о даспъ de 698 фр. 55 кр. кя атъпплтулъ қалкълатъ, ші комына ачестъ е ұп прочесвлъ (черквь) Папде-леш спитъ жаделе черквьларъ Dn. Макабеів Кътпеанъ; әйтъ ря-гатъ съ іе лякър, сеъ шаі біне зіс ұпшельтъра ачеста ұпайлте, даръ пъпъ акъта н'ај фъкътъ пішікъ. Deчі даръ дікъ възгі ачестъ ұп 2. ші 15. Маіз ап. к. атъ арътатъ лякър ла гъбернъ. — Bai de noi!!! къ ші шаі түлте комыне се воръ ұпшела пе ачеста кале пріп жідоби. —

Ме дópe inima, съ се пъгвéокъ попорвлѣ пострѣ de o аша
свтъ потавилъ de 50,737 фр. тк., ші пътai впѣ kondakъториѣ не
требзе, ка съ путь баремѣ de житътate траце дела комуше ші
с'ар пътѣ фаче ка dasna пътіт de 50,737 фиор. т. к., „каре de
алтшттрпенеа каде 但不限е жадеіорѣ,“ о скоаль прімаре 但不限е
Балані (Balashaza) 但不限е шіжлокълѣ черкъзі, даръ да попорвлѣ по-
стрѣ пы de ai спрн de скоаль, къ маі деграбъ 但不限е ва да ла
жидовѣ спре а'ші фаче оипагогъ, пъпъ kondakъториѣ пы ворѣ фі
аїч. —

Дечі даръ віневоєште твлтъ опорате Domnile а лякра впъ артіквлѣ дп Газетъ, каре сълѣ фтиратъ ші Телег. рошанѣ ші Аміквлѣ шкілеї, ка съ се дештепте кондактюриї попоргії — къ дптръ ачеста черкѣ спре апърареа попоргії de пагбъ, еѣ съп de ачеа пърере, ка domnii епіскопі съ трътітъ кѣте впъ аблегатъ, впълѣ din Блажѣ ші алтвѣ din Сівії дп черкѣ афаръ, спре a ad- че пе попоргі ма квноштінъ de требвіда шкілероръ.

„Къ челе кошгапале“ нъ вонъ төрде de парте, къ нал кът
пі съ ачі de ліпсъ, къ афаръ de преоціте ұнтаръ ачестъ черкѣ
пічі үнш потъръшель, каре съ се путь апліка сең алъ чіпева, каре
съ штіе четі, нъ се ағылъ; пептръ ачеста прекъш амъ зісъ, еж
п'аші врѣ алъ, фѣръ пътai din дасна черкѣлі, съ се путь ажыта
попорълъ. Тімпвдъ путь ның фаворіторі, даръ баремъ при Domnii
епіскопі ші Domnii комії оспремі съ се веотескъ попорълъ, се
трагъ пътai үсіріле пътъ да алъ таң фаворіторі тімпв.

Прекът din ісворѣ сігърѣ амѣ дпцелесѣ облегаџії де аче-
стъа дп асистенеа сътъ се таі афъ дп черквѣ Зълачлѣ, Сілогі-
Чеѣ, Алпаретѣ ші Герла, ші дп таі тълте пърци але църеі. —
Оаре нѣ с'ар таі афла?

Акътая времеа а не фэнда школї прімарс, үімнасії тічі ші
тары, къ падіоналітатеа ші лішва Фъръ крещтереа превчіоръ ші
а попорхакі де пъндъ рх. поғе скесиста. —

De La Gomera Amazonas

Numele „Panga“ e cu multu mai bine cunoscutu cititoriu acestorui decat se se cera aici o explication mai pre largu despre elu. Moise Pangă e acelu profesor său pre limbă grecescă acelu dascalu zelosu și severu, care a condusu că de 25—30 ani școlăcea vestita a Naseudului sub directiunea lui Marianu, din care au esituit atati oficiri din sinulu națiunii romane in armata, unu bunisoru numero de amployati civili și alti intelegerenti și mireni.

Unu micu percentu din acestia indemnati de recunoscintia, cu care se simtu detori profesorului lor a daruitu a 2-a di de Rusalii in 24 Iuniu unu pocharu (dela pocalu) de argintu, suflatu cu auru in form'a unui potiru, pre care de un'a parte era depinsa in micu Minerv'a pre de ceealalta (aici nu se poate citi). Apoi intre acestea doue icone inscriptiunea cu litere: Bunului mentoru Moise Pangă directoru si docente in Naseudu 1861.

Recunoscatorii invetiaicei: Capitanulu Tomutia, N. Anton, Tomi, Ios. Velicanu, Th. Auton, Vladu. **Supralocuitorii:** Borgovanu, Iacobu Popu, Russu, Ignatu, Majeriu, Zagreanu, Georgie Popu Iftenie. **Locuitorii:** Sándor, Popitianu, Stéfanutiu, Sucia, Campianu, Tamașiu, Ioane Marginénu, Nistoru Marginénu, Salcu. **Controlorul** Craicinu, — actuariul Poplica, — cancelistul Samsonu Popu, Ganea, Cornea.

Cá se si pôta face cineva o idea catu de mica de spiritulu de multiamire, precum si de zelulu celu curatù ce a insusletitù si insu-

fletiesce pre daruitorii pocharului nostru asta de nimeritu a alatura aci in copia si adres'a, cu care presentara Dloru acelu presentu, mentorului loru.

Déca se pote asemenea vieti'a privatilor cu vieti'a poporului, si déca e dreptu ca acestea atunci ajungu la culmea gloriei si mari-mei loru la etatea barbatescă, candu se eternisează prin totu feliul de monumente; debe se sia dreptu si aceea, ca susu laudatii daruitorii ai pocalului Pangă sau aratatu demni de numele de barbati ai natiunii romane, care astazi intre unu legionu de indigentie nu simtu lipsa de nimica asia de mare că de dascali, mai vertosu de dascali buni, debe se cunoscem cu totii, că a fi dascalu e unu martiriu si celor ce se resolvă a luă pre umerii loru acesta sarcina de martiri, ear' nu de mercenari, se le impletim cununi.

Eara Domnilor, carii ne au datu acestu exemplu nobilu de recunoscinta si remuneratiune, că unor barbati, carii au vrutu se ne arete, de unde se incepemu, déca vremu se mergemu departe, se le esprimam a nostra intima multiamita si se le facemu meritatul complimentu. —

A. S.

Orastia, 22. Iuliu s. n. 1861.

In interesulu adeverului me simtiu constrinsu a dă on. publicu cititoru unele desluciri lamuritore la declaratiunea — cam elastica — a D. comite supremu A. Lada si esita in Nr. 53 Gaz. Transilvaniei anulu cur.

1. Cu ocasiunea reintócerii mele dela congregatiunea marcalatienuta in Ferihazu, catra Orastia nimerindu in Birgisiu intieleseiu, ea s'ar si publicatu o ordinatiune a fispanului conchiamatória la o adunare in Ibasaleu spre alegere de deputati la dieta.

Dn. F. M. szolgabireu localu anca imi comunică in persoana, cu conchiamarea asta e venita si subscrisa dela főbiró Haller, in care provoca, că din mandatulu comitelui s.

Stimabilulu cititoru se va puté convinge din impregiurarea asta, ca D. Toma Danasie au avutu temeu de a scrie ca: Dn. comite s. a conchiamatu adunarea pe 14. Maiu in Ibasaleu. —

Ea insumi credu — de si nu sciu — ca nu D. comite s. Lada, ci gr. Haller au conchiamatu acésta adunare, dara ce se i faci, déca ungurii se provoca pe Dn. Lada si la pasiuri de acelea, despre cari celu din urma pote nici n'a visatu. (?) E lamuritu dara, ca asertulu lui „Danasie“ nu merita a fi declaratu de „minciuni órzine.“

2. Clica; de nu me insielu se dice la o casta de vreo cativa ómeni, carii domina preste toti ómenii órecarui tienetu.

Comun'a Birgisiu consta din vreo 130—150 sumuri romane, 30—40 sumuri ungur., si 5—7 sumuri sasesci, cu preotulu loru luteranu cu totu.

Nici in sinulu romaniloru, — din carii nici unulu mai departe că pana la porgariu si funogiu in comun'a n'au adns'o — nici in sinulu sasiloru — din carii eara numai cate unu porgarelu funghiéza — nu se asta clica.

Din contra in sinulu unguriloru se afla o clica maricica la numru, acum constatore: din 1 v. comite (Szaboszlai L.), 3 asesori de tabla (Gilyén, Kováts L., Szaboszlai K.), 2 szolgabirae (Kotsis, Motok), 1 v. szolgab. (Kováts L.), 1 notariu (Keszeg S.), 1—2 scriitori de tabla (Tompa etc.), toti unguri locuitori in Birgisiu, cari nu numai inainte de 1848 au tienetu asemenea domnii, dara si sub sistem'a lui Bach au purtat (in comun'a Birgisiu) deregatoriele, siindca unulu era funogiu, altulu juratu mare. etc.

Ore are Dn. comite s. Lada temeu a se plange ca: „clic'a din Birgisiu purcede alu face suspitosu?“ — Eu dicu ca nu, pentru ca clic'a asta ei este din contra cu mare multiamire datore, siindca o au ajutatu, seu celu puçinu nu o au impedeclatu in realizarea postei sale de domnie.

3. Dice D. comite s. Lada, ca in petitiunea catra Maiestate asia se scrie: „Se asta in comitatulu Albei de susu 6 juristi practici;“ rogu pe st. cititoru se nu'si pregete a se uita puçinu in protestulu amintitul, unde e scrisu: „ca c) asternandu romanii o lista de intleginti din sinulu nostru *) in numeru de 16; intre carii se asta si 6 juristi practici“, . . . si se va convinge, ca romanii n'au disu, ca se asta in comitatulu Albei de susu, ci ca au din sinulu loru (adeca romani cuvăscati din tota patria fara respectu la tienetu) „si 6 juristi practici“ (competitori la posturi).

Mai incolo dice Dn. comite s. Lada, ca „n'au avutu norocire a vedé vre unulu dintre densii“, — nui adeveratu, eu dicu, ca n'au vrutu se ei védia, lepadanduse chiaru si de dreptulu candidarei. Au nu eramu si eu — cu altii — de fața, candu se au presentat Domnului comite s. 2 domni juristi practici in Alba-Juli'a (Belgradu), ca

*) Spre deosebire de ne-romani, ca-ci era o fractiune — de buna séma cea Gezaiana — care misca toté, că in posturile pentru romani, se devie si de alt'a semintie, ce si inausi D. Lada o marturisesc in Nr. 27 alu Teleg. r. a. c.

competitori de posturi in comitatulu nostru, ? si anca unulu in persoana, si altulu prin tatalu — socru-seu si scrisore? — nu credu, ca va ave cinova frunte a negá si acésta intemplare.

Onor. publicu cititoru va sci judeca, déca Dn. c. s. Lada au avutu temeu de a esi la publicitate in Nr. 53 Gaz. Tr. cu atari schi-monosituri intunecatore de adeveru.

Din partemi adaugu atata, ca amenintiatu Domnului comite s. Lada cu legile de tipariu cam mirósa a absolutismu, de nu cumva si a ceva terorismu(??). O impregiurare, care nu se prea potrivesce cu aceea, ca II. Sa totu intinsu discuréza despre constitutionalismu. Apoi óre cele ce comitu unguru din Alb'a supr. in agendele loru oficiose -- pe care le descriu DD. Csiki, si Könczei in Kolozsvári Közlöny Nr. 103 si 104 — n'aru merita amenintari (déca cumva ear' au situ tempulu amenintiarilor) anca altfelu decatu ale lui T. Danasie? Óre conclusele loru, prin care se declară toti aceia de talhari (gyilkos), tradatori (honárulok) si responsabili (felelösek), carii voru dā mana de ajutoriu la indeplinirea uneloru ordonantie ale gubernului actuálui, nu si aru astă §§-i sei pedepsitori, nu numai in legile de tipariu, dar' chiaru in codicele penale? — La de acéstea inse paremisse ca D. fispanu se uita cam printre degete.

Me temu se nu ajungemu eara tempulu in care se se pote aplică proverbiu: „Dat veniam Corvis, vexat censura Columbas.“

G. Romanu,
asesorul c. r. urbarialu.

P. S. Toema citescu in jurnalele rom. si germ. cari esu in Brasovu, ca D. comitele s. ar si aratatu in adunarea din 18. I. C. tienuta in Hedigu o purtare admirabila. Da Dómne, sa credem: ca nu voesci ratacirea nimenui, ci că fiacare se sia creditiosu causei drepte.

G. R. —

Oradea mare, 26. Iuliu n. 1861. — Dupa date autentice securi patru insi dintra profesorii gimnasiali de Beiusu si-au datu dimisiunea la consistoriul gr. cat. romanu Oradanu. Cauzele pote ca le vomu potea impartasi mai tardi. Nu scimu daca ven. consistoriu le va primi dimisiunea; atata insa scimu, ca ei sunt dintra cei mai tineri si totu deodata dintre cei mai zelosi. — — Dóra acesta e peccatul loru, pentru care se afara siliti a'si dā dimisiunea? .. Ba asupra unuia mai zacu si nescu delatiuni facute prin Stupa Ignatz la episcopu, despre cari, precum si despre urmarile loru ce se cam presimtisesc, ne vomu face si noi delatiunea si respective apelarea la opinionea publica — — la tempulu seu. —

Komitatvalj Солокъ де тиждокъ.

Жъртвите де фадъ аша сънт де пътернчеши фермекътре, дн кътъ отъзъл, де воие де певоие, е фордатъ а медита а политика ши din ачестеа а комбина да дънчертъл витори, каре din пътъ де ведете ром. концептъл, е виедъ съх търте нац., къче „medium non datur.“

Дн ачестъ отади, (пептръ тоуи романи ши прп зртаре ши пептръ нои din комит. меморатъ) прсфълторъ де днгржире неадопмите не испитеште ши пре нои кътъ одатъ сероца теланко-дъл политикъ, дн каре кътънъндъ din капъ, ка пиште деснеради стригъмъ: „Anima meminit praeteritorum, praesentia cernit, futura praevidet.“!!!

Ачелea попоре къде европе, la карий пътреце файма дебиче въгърилоръ Хъни е ши аи Трансилвание, въчинатъ де кътъ ачестия дн 1848, прп тълъ дъсемпътъреле къвите de: „Либертате, егалитете ши фръдътате“, кънета да пръта интимпинаре, къчестия сънт цепероши атледи, карий днкълтаги де саиртъл се клъвъл пресинте, аи деокиев арене прелгътъръ адеверате чивилацијони, либертъци, егалитъци ши фръдътате дн орептъл Европе; ear' пре чеделалте попоре колоквітре, кърора прп ачелea къвинте фрътъсе, дап' реј аплікате, ли се бътъ тока de търте: де деспресвіеа, ка пре реакціонарі, московід ши зпелте брѣ а де деспотістъл імпільторъ; ши пептръ че брѣ? пептръ къ ачестеа ня се лпта дн фавореа аи кастреле въг., чи киарѣ дн контра ачестора, ши ох Dómne съпте! кътъ н? къндъ преалътърата дебисъ, прокішматъ din респітери, ажнъндъ а фрътътатъ дн алзатъл конституціоне моръ din 1848, етъ къ се префъкъръ дн азимъ оторжтъре де националът етероцене колоквітре! Аи чине дин-тре нои н? штие, аи н? сънте, къшората конституціоне аи фостъл пептръ нои „леце амортистъре“, ер' н? „Magna Charta Anglie;“ decnre че ка таи зшоръ съ не потешъ конвінце, факъ апелъла темеялъ еи, ши апои киарѣ да къщива артіклъ din сънълъ еи. —

Къ днделепчне дрепть се ладї амінте ши вои фрацилоръ въгъръ! ка се къпощеци либералитета ши цепероситате въстъръ въг. кътъ нои авътъ.

Temeялъ лаздатъл Кирографъ din 1848 аи фостъ „рег емінентiam“, патра чеа съперъ, недамерітъ, асіатікъ, контрапіз ізбірі deanropовъ, фрѣтъ арроптъ ши престе дрептъ ши къвінду

пофтийоре де предомнире, деспре че гарантъзъ къ темеи секта-
дари ши депиватъ към амъ зиче, — афаръ де лециле чеъа не-
стане але и въ Лъдовикъ I. пентръ стърпиреа рошъпилоръ чоплите
дн 1366. Катона I. X. pag. 375. — 1) Uniunea (vel Conjuratio trium Nationum din 1437. — 2) Конституцията Апробате
ши Компилате, чеъа съв Ракоди II. 1653, честеа озъ Апафи 1669
— прін карий туте съ kondemnъ рошъпиле скълвъ пернетъ, съ
декиаръ де толераци къ реализма ши dimpreunъ, „usque ad bene
placitum Principum et regnorum.“ Съ деобракъ формалашите
де туте дрептърите політико-чівіле. Вези Газ. Тр. din Октомбръ,
Ноембръ ши Дечемвръ а. тр. ши Проток. конфер. din Сібіл а. к.
3) Опълъ: „Bál itéletek“ де бар. Вешелени 1831, дн каре зиче
в. Вешелени: „Дн че тицъ ар тичепе а съ вългарска познанії:
дн ачееаші шесъръ ар къпъта ши дрептъръ национале“ (зпг.) ши:
„Де времъ се скъпътъ Трансільвания din гиареле дако-романи-
чівіле, съ о вълтъ къ Сългарія; съ не вълтъ, къ алтътъ перимъ;
вълтъ къ туте предълъ, днкъ ши къ съпътъ“ етс. 4) „Szózat.“
Вешелени 1843, дн каре отрігъ: „Алъ националітате ши літъ, афаръ
де чеа зпг., пътъ прін савішъ ши пъте къштига валоре дн
Сългарія ши съ і контопітъ пре ъшіл dofi (romaniші славій) дн-
тръпъ корпъ таре национ. зпг.“ 5) Szechenyi Magyar Szöv-
kok könyve“ 1844. „Ех зрескъ din съфлетъ туте десволтареа,
че пътъ е зпг. дн ачеста патріз.“ 6) „Kossuth Parlam. élete.“
1847. „Ех декиаръ къ алта националітате пътъ а къпъште съв
с. король а зпг. декътъ чеа зпг.“ 7) Коштъ дн Вада-Пестъ.
1848. „Ех пътъ днкъвіндезъ ачееа, къ ши чедоралале национа-
літці съ лі се dee derегътъра национал, din бръ че акутъ інтересе-
ле патріз (прін тагіаріса таре терористікъ?) с'а'к контопітъ дн
зпълъ!!! —

Nр. 817. „Перікъ аменінцъ патріз, къче ши славій черв
националітате.“ Апои: „Алъ съ контопітъ пре туте падівніле цъ-
реі, ши съ фачетъ въла Сългарія таре ши таре, алъ зпгърій касть
се піръ.“

8) Проієктъ лві Коштъ дн dieta 1848. Іанварь 7, дн
каре дореште, ка рошъпилоръ съ се demandе традиціереа кърді-
доръ бесер. пре зпгър. — !Horrendum!

9) Dieta din 1836, 1839, 1840. Кари туте дн чеа таі мі-
ніпатъ армопіз еліміна літъба латін. pedikendъ пре чеа зпг. да
градъ діпломатікъ, дн тої ратії adminіstistrъчніе політико-чівіле,
ши бісерічешті, дндеңсъндзо ши дн матрікъле ши къвъпътъръ бес.—
Туте асеменеа фаче ши чеа Трансільвані din 1842 пентръ Тран-
сільвания. (Лікіеіре ва зрта.)

Песта, 30. Івлікъ п. Дн ачееа тъсъръ, дн кареа рескріп-
тулъ рефескъ адхеа брешкаре одихъ дн initiale бървацилоръ де
националітъці dіfereіte de чеа тагіаръ, дн ачееаш а датъ de ла-
кърв din пош діетеі зпгърещті ши престе туте елемжпътъ тагіаръ. Жърпамелоръ партітей злтрамагіаре пітікъ пътъ есте таі пес-
ферітъ, декътъ къ Маіестата Са ч. р. апост. пътъ воі а рекъпъште
вълпъеа Трансільваніе къ Сългарія, din какъсъ къ ачееаш
се імпровізасе „Фъръ воіа падівніи рошъпне ши ачеліе съсшті,
към ши къ топархълъ дніаторъ не діетъ а елабора ши а съ-
штерне въл проектъ de леце, днтръ каре екістінца националъ
ши десволтареа літъбелоръ nemagіаре съ се асігъръ дн тершіл
форте ръспікаці ши denunіш odixnіtori.

Днпъ към се ааде, шедінца чеа таі deanрóne а касеі де-
пітацилоръ се ва цінеа пътъ дн 1. Августъ. Туте аратъ дн-
тръаколо, къ днпъче dieta есте determinatъ а да въл ръспіпсъ да
преапалтълъ рескріпътъ, аноі елаборареа ши десватареа ачествіа ва
чере еаръш таі туте зіле, пъте ши септътъні.

Пе кътъ с'а'к потятъ алеце опінівніле предомнітъре пътъ дн
тіпітеле ачествіа, аноі катера денпітацилоръ се афъ къ прівіре
да съсъ атіпсълъ ръспіпсъ сепаратъ дн треі партіт, ши adikъ:
въла воіеште а се да рецелъ ръспіпсъ категорікъ дн форіз де
ресолвізне, adikъ към амъ зиче таі не рошъпъште, касть дн
тонъ порпічіторъ; алта din контръ таі moderatъ ши таі топар-
хікъ вреа а ръшъпні днтръ термінії въні къвіпіце, а да прін зр-
маре ръспіпсълъ форма de adreсtъ, а се днвои да deofіnіda-
реа зпогъ артікъл de леце din an. 1848 пътъ пентръка съ се
пътъ тіжлочі о днпъчіре; дн зръ чеа треі партітъ чеа таі
тікъ din туте пътъ вреа пічъ адресъ пічъ ресолвізне, чи ар dopi а
се комісуне въл таі fіestъ кътъ туте падівніле Европеі, към
ши кътъ чеа конлокітъре, дн каре ачесторъ din зръ съ лі
се промітъ туте пътічбесе гаранції але екоістіндеі лоръ, еаръ
аноі dieta deokamdatъ съ се иороръе (амъп) пентръ въл тімъ
nedeterminatъ.

Фостълъ капчеларів б. Nik. Ваі фз алесъ депітатъ дн зпълъ
din черквіле комітатълъ Боршодъ. —

Екескізпоеа дъріи прін брацъ тілітаръ декърце тареі прін
таі туте комітате. Mai декъръндъ ажуне пънастое ши пе ло-
кітіоріл din комітат: лві Маращъръш; се паре днсь къ екеск-
ізпоеа апасъ таі туте пътъ пе чеі марі, пе чеі пітепацъ,
еаръ попорылъ де жосъ пътеште пе кътъ пътъ пітъ пе боіз
въпъ ши пе таі аштеапъ ка еълъ сілеаскъ а пъті ши споее
оарбе. —

Cronica esterna.

ІТАЛІА. Міланъ, 30. Івлікъ п. Дн прівінца Італіеі днкъ
се днпіпеште аксюма веke: Ушоръ есте а окна зпъ імперіе,
есте днсь фортъ греј алъ консерва. De ши туте din штіріле
роле веніте дела Neapole потъ съ філь къ туте фалсъ, атъта
туте се адевери днпінъ, къмъ дн о парге таре а локітіорі-
лоръ Січіліеі ши Neapole domпеште чеа таі таре пітілітіре къ
гъвернълъ рецелъ Віктор Емануэл, днкътъ револте парціале ши
комітатъріле ічі коло, пз провінъ тутеаиза пътъ дела інтріше
Фатіліеі бърбоне дестронате. Mai пресвѣтъ днсь de туте требе
съ ашъраскъ пе гъвернълъ рецелъ Віктор Емануэлъ, къмъ
кіаръ дн Ломбардіа, аі кърі локітіорі с'а'к арътатъ къ атъта
девотъшкітъ кътъ каеа Capdinei, с'а Форматъ о партітъ фортъ
перікібсъ пентръ днка.

ПРИЧІПАТЕЛЕ ѢНІТЕ. Країова, 23/11 Івлікъ. Въ таі-
цітімъ пентръ туте челе днпіртъшите дн прівінца перескі-
пілоръ порпіте асъпра рошъпілоръ Трансільвані. Скрісоріле постре
дела Бъккрешті днкъ пе асігъръ, къ дн зръ тареа черчетърілоръ
комісіонале порпічіте de миністеріші ши ефоріе туте піреле пор-
пітіе асъпра профессілоръ дела Zлатіна ши Ржпікъ аі ешітъ
тінч віні пе рвшипіате ши каломпії цігъпешті; вна днсь
адаоцъ, къмъ профессілоръ дела Ржпікъ ле есте атєріпдатъ
киаръ відъа *).

Noі днкъ рвгътъ пе Трансільвані, ка пічъ зпълъ съ пе таі
трекъ din коче **).

Артіколълъ попії Грігоріе Масчеланъ, към ши кореопондінца
дела Калафатъ, атъндоаъ, еаръ таі въртосъ чеа din зръ скрісъ
дн таніеръ цігъпескъ, ши пъблікатъ дн жърпамелоръ „Реформа“
(таі біне Деформа), пз съптъ ешітъ din кондіеіле каре леаі оз-
скрісъ; челъ пзпілъ пе попа Грігоріе Масчеланъ, пічъ кълъ таіе
къпъціна de a скріе чеа пентръ пъблічитате; — челъ каре а ком-
пісъ ачелъ артікъл тітълатъ: „Inotrăcіzпea пъблікъ ла noі,“ а
дншелатъ пе попа Грігоріе ка сълъ dea oks фірта са, ефоръ ві-
сталъ попъ пз а бъгатъ de сашъ, къ днпіртърълъ конріпсе дн
ачелашъ дн контра арділопілоръ арпката фъръ чеа таі пзпілъ
ордіне съптъ ешітъ днпір'ялъ капъ атєдітъ de бедіе, с'а din зпълъ
таторъ пентръ „Балатъкъ.“

Чі пз въ deckръціа Domnілоръ, філі днкредіпца, къмъ
ва бате ши пентръ арділопілоръ пе зпелъ побіле ръсевпърі.

Днкътъ пентръ жъпело редакторъ алъ „Реформа“, апоі
штімъ къ тої, къ елъ днкъ есте персоналъ връшташъ алъ Даі
Майорескъ ***). — C.

С O N C U R S U.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scola nationala româ-
na unita in Racovita, cu care postu e impreunatu unu salariu anuale
de 120 fr. v. a., 6 orgie de lemnne, un'a gradina de legume, 4 jugere
aratura si 6 jugere senatiu in campulu Racovitei.

Competitorii, cari debuescu a si si cantori au de a'si asterne pe-
titiunile sale provediute cu documentele necesarie pana la 15. Augustu
1861 st. v. la subscris'a antistia comunale.

Racovita, in 25. Iunie 1861.

1-3

Antistia comunale.

Карсъріле ма върсъ до 2. Августъ к. п. стаі ашea:

Вал. азст. фр. кр.

Галіні днпіртъшти	6	56
Азгеспръ	136	75
Лондонъ	137	75
Липрізтълъ националъ	81	5
Овігайіле металіче :ekl de 5 %	68	5
Акційле ванкълъ	747	—
„ кредитълъ	174	10

*) O scim u si noi, s'a disu si in Nr. tr.

Red.

**) Era noi rogauu pe cei carii sunt acolo, ca se mai astepte
numai ceva, pana ce i vom rechiamá pe toti.

Red.

***) La intrebarea Diale despre Dictionarii si Protocole respon-
demu, ca aceleasi se aila in Brasiovu la fratii Georgie Ioanu, in-
sa numai comptant.